

Actueel: Vanuit het bestuur

Herkenning in Corona tijd

Aan het aantal verzoeken om informatie en hulp zou je niet denken dat dit een tijd van isolatie en beperking is. Onze hulptelefoon draait op volle toeren, behalve Corona is het ook nog de 75 jaar na WOII die in de aandacht staat. Dat haalt weer herinneringen naar boven, en vooral ook de zoektocht naar de onbekende familiegeschiedenis. Verderop leest u hoe onze hulptelefoon het er maar druk mee heeft.

Donateursdag op 26 september in Amersfoort

Het is toch gelukt om een donateursdag te organiseren, met alle benodigde voorzorgsmaatregelen. Dat betekent dat er maximaal 30 personen aanwezig mogen zijn. Dat aantal is al bereikt, u kunt zich dan ook niet meer opgeven. Journalist Chris Reinewald gaat vertellen over zijn boek 'Hard Zijn' en 's middags praten we u bij over de plannen voor ons 40 jarig jubileum in 2021. Ook komt een aantal lopende projecten zoals van de fotografe Angeniet Berkers en de workshop van Fedia Jacobs aan de orde.

-

Herkenning op naar de 40 jaar!

We gaan daar op de donateursdag uitgebreid op in, maar dat we na 40 jaar nog nodig zijn, is echt bijzonder. De meeste lotgenoten organisaties houden na 20 jaar op te bestaan, sommigen gaan nog een aantal jaren door, maar 40 jaar is ongekend. Waarom zijn we nog steeds nodig? Daar zijn verschillende redenen voor te vinden, een van de belangrijkste oorzaken is het hardnekkige zwijgen in de samenleving en de families over de geschiedenis van 'foute Nederlanders' in en na WOII. En uiteindelijk komt die geschiedenis stukje bij beetje toch naar boven.

Bezoek aan de tentoonstelling 'De oorlog die bleef' in het Nationaal Archief

Ingrid van Wilsum heeft de tentoonstelling bezocht en doet daar verslag van in dit nieuwsbulletin.. Wij zoeken nog naar een mogelijkheid om met de donateurs de tentoonstelling te gaan bezoeken. Voorlopig is het nog slechts mondjesmaat mogelijk om dit te doen. Zodra er meer mogelijkheden komen, laten we u dat weten.

-

De lesbrieven "Op 5 mei 1945 was het niet voor iedereen feest" vindt u op onze website. We zijn benieuwd naar uw reacties!

Onze hulptelefoon en de mail van Herkenning worden veel benut

We geven u graag een idee waarom mensen bellen, mailen en hulp zoeken.

Zo zijn er veel mensen die vragen hoe een zoektocht naar een onbekende Duitse vader gestart kan worden. 75 na WOII is dat geen geringe opgave en ook zeer triest dat dit nog steeds nodig is.

Hoe krijg ik als (klein)kind de juiste hulp, welke hulpverlener begrijpt onze geschiedenis? Onlangs hebben we nog een oproep gedaan aan onze donateurs om namen door te geven van therapeuten waar zij goede ervaringen mee hebben. Daar is veel op gereageerd. We kunnen nu weer aanbevelingen doen.

Als er weer eens een interview, boek of programma is geweest met een van onze donateurs, wordt daar regelmatig op gereageerd door (klein)kinderen die naar aanleiding daarvan hulp zoeken of informatie willen. Er blijkt nog steeds een groot grijs gebied te zijn!

Maar onze telefoon en mail wordt ook gebruikt door onderzoekers, schrijvers en programmamakers. Journalist Frenk van der Linden heeft ons benaderd i.v.m. met een documentaire over de internering van foute Nederlanders in kamp Westerbork. Er is veel kennis aanwezig onder onze donateurs en daar wordt steeds vaker naar gevraagd.

Overleg met het Nationaal Archief(NA)

We zijn in gesprek met het NA over hoe het archief van Herkenning dat daar is ondergebracht, van nut kan zijn voor onderzoekers zonder dat de privacy wordt geschonden.

Ook willen we dat onze verhalen op het Verhalenarchief beter toegankelijk en doorzoekbaar worden, over onze ideeën daarover zijn we in gesprek.

Herkenning denkt mee met anderen

In Vught wordt een interessant project ontwikkeld: er is een goed lopend educatief *Experience* centrum over de Eerste Wereldoorlog, waarin jongeren kunnen ervaren wat soldaten in de loopgraven meemaakten. Dit project wordt nu uitgebreid met de ervaringen van mensen uit WOII en vooral wat dat voor de volgende generaties betekent. Herkenning heeft haar hulp daarvoor toegezegd.

Als donateur kunt u altijd onze hulplijn bellen voor een gesprek: 06-33057003.

En vergeet u niet zo nu en dan op onze website te kijken!

U vindt daar de meest recente aankondigingen van interessante bijeenkomsten, oproepen, boekuitgaven en documentaires.

Het jaarverslag 2019 van Herkenning vindt u ook op onze website. Heeft u zelf een interessant bericht of aankondiging? Neem dan contact op met secretariaat@werkgroepherkenning.nl of met onze websitebeheerder frans.ten.veen@werkgroepherkenning.nl

Het bestuur

De Koning op de Dam

In alle steden en dorpen waren er plannen om van de herdenking 75 jaar na de bevrijding iets bijzonders te maken. Maar toen kwam het coronavirus en alle plannen konden in de kast. Ook de herdenkingsbijeenkomst op de Dam zou totaal afwijken van wat tot nu toe gangbaar was geweest: een herdenking zonder publiek.

Die zes mensen, netjes op anderhalve meter van elkaar, een lege Dam, een spreekgestoelte, standaard om kransen aan op te hangen: het is een beeld dat je nooit meer vergeet. De taptoe klinkt, de klok slaat 8 uur en we zijn twee minuten stil.

Dan klinkt het Wilhelmus, een meisje draagt een gedicht voor en er worden filmpjes getoond van zeer oude mensen die elk in hun eigen omgeving de oorlog hebben meegemaakt en achter hen een kind of kleinkind dat vertelt welke mensen hun grootvader of grootmoeder wil herdenken. Twee scouts (broer en zus zoals later blijkt, daarom mochten ze vlak naast elkaar lopen) dragen de kransen aan en hangen die op de gereedstaande standaard.

Beeld ANP. De Volkskrant, 4 mei 2020

Het spreekgestoelte wordt telkens schoongemaakt, alle maatregelen worden strikt in acht genomen. Dan zal de Koning een toespraak houden. Een primeur, want sinds 1945 heeft geen enkel staatshoofd ooit op de Dam op 4 mei een redevoering gehouden. En dan staat hij daar, 53 jaar oud, 3 jaar ouder dan onze oudste zoon, maar met welk een enorme grote verantwoordelijkheid op zijn schouders. Je moet het maar willen, je moet het maar kunnen.

Hij weet heel goed over te brengen dat we ondanks alles bij elkaar zijn. Zo voelt het voor mij ook, hoewel ik eigenlijk nooit naar de herdenkingsplechtigheid kijk, omdat ik het hele jaar met de oorlog bezig ben. De avond voor 4 mei hoeft er voor mij dan nog niet een keertje bovenop. Maar nu ben ik blij dat ik de tv heb aangezet en deel uit maak van een herdenking die niemand uitsluit, iedereen insluit. Dan valt de naam Jules Schelvis.

Jules Schelvis. Foto: Anoeek de Groot. AFP

Ik heb hem gekend, hij woonde in ons dorp, vele jaren voordat ik echt met hem in contact kwam. En dat ging ook nog op een vreemde manier. Er was een weekendbijeenkomst van Herkenning en de IKON zou met een paar deelnemers spreken en de gesprekken ook op de radio uitzenden. Ze stelden ook aan mij vragen en mijn telefoonnummer mocht als aanspreekpunt gelden. Daar is het mis gegaan. Dat hoorde ik toen ik aan het eind van de middag thuis kwam.

Jules Schelvis was op die zondagmorgen door verscheidene mensen opgebeld die met hem wilden praten over kinderen van NSB'ers. Na het zoveelste telefoontje werd hij wat kribbig, keek toen in het telefoonboek en zag dat de programmamakers scheel hadden gekeken: wij stonden in het telefoonboek precies boven hem en zo werd het verkeerde telefoonnummer doorgegeven. Hij belde mijn man Ton op en die bood zijn excuses aan. Jules vatte het laconiek op.

Ik vond dat ik ook zelf contact met hem moest zoeken en mijn verontschuldiging moest aanbieden, maar ik zag er erg tegen op. Iemand die hem redelijk goed kende, zei dat ik niet bang hoefde te zijn, Jules was een heel ruimdenkend mens. Dat merkte toen ik bij

hem in de huiskamer zat. Hij moest grinniken om de vergissing met de telefoonnummers, maar hij was ernstig toen hij mij zei, dat hij het onbegrijpelijk en onverteerbaar vond, dat kinderen op de politieke keuze van hun ouders werden aangekeken en erop werden afgerekend.

Hij begreep niet dat overlevenden van verzet en vervolging die zelf door helse situaties heen waren gegaan zich zo onmenselijk tegenover onschuldige mensen die buiten elke keuze hadden gestaan, konden gedragen.

Ja, Jules was een ruimdenkend mens met een liefhebbend hart. Hij gaf mij zijn boek en ik bracht hem de volgende dag mijn autobiografie.

Een paar jaar later mocht ik aanwezig zijn bij een kleine bijeenkomst in het zaaltje van de Hervormde kerk in ons dorp waar een paar overlevenden van het kamp Sobibor elkaar zouden ontmoeten. Er waren van de 34.313 Nederlandse Joden die naar Sobibor werden gebracht slechts 18 overlevenden. Het was heel bijzonder, dat in ons kleine dorpje nog een overlevende van Sobibor woonde, de vrouw van Sam waarmee ik jaren later een hechte vriendschap opbouwde. Soms is de werkelijkheid vreemder dan wat men in fantasie kan bedenken.

Beeld: NOS, 4 mei 2020

De woorden van de Koning troffen me diep en ik dacht steeds: dit is heel goed, dit verdient Jules, dit verdienen al die moedige mensen die uit de hel terugkeerden en aan een heel nieuw leven moesten wennen, waarin hun ervaringen jarenlang niet aan bod konden komen omdat iedereen vooruit wilde en men geen narigheid wilde horen. De oorlog, dat was het verzet, dat waren de bombardementen, dat waren de collaborateurs. Maar pas halverwege de zestiger jaren werd het duidelijk dat de meest getroffen groep nog nooit aan bod was gekomen in herdenkingen. Later werd de tendens: de oorlog dat is de Holocaust – maar ook dat was niet waar, te eenzijdig.

Dat de Koning juist nu het leven van één speciale overlevende centraal stelde en zijn boodschap aan ons als volk en individu doorgaf, het was mijns inziens de enige manier om deze speciale herdenkingsbijeenkomst vorm te geven. Dapper ook om twee heikele vragen aan de orde te stellen: 'Hoe kon het dat honderden mensen toekeken toen Joden in tramwagens werden gestouwd en naar het Muiderpoortstation werden gereden, terwijl er door niemand geprotesteerd werd, terwijl er geen enkele actie ondernomen werd?'

Willem-Alexander gaf toe dat hij op deze vraag nog steeds geen antwoord had gevonden. Dan die andere pijnlijke vraag: waarom zo weinigen wat de Joden aangedaan werd echt gezien hadden, echt naar hun boodschap geluisterd hadden, geen steun hadden verleend, al was het met woorden. Hij verwoordde wat hij ongetwijfeld tijdens zijn recente bezoek aan Israël van de oude overlevenden die in een Nederlands verzorgingstehuis verblijven gehoord had en ter harte had genomen: 'Waarom heeft Koningin Wilhelmina tijdens haar radiotoespraken het zelden over het Joodse lot gehad? 'Het is iets wat me niet loslaat', zei de Koning. Wat moedig om eerlijke kritiek te hebben op je overgrootmoeder. Hij eindigde met Jules' woorden: 'Ik heb vertrouwen in de mensheid gehouden'.

Waarop Willem-Alexander toevoegde: 'Als hij het kon, dan kunnen wij het ook. Wij kunnen het, wij doen het samen. In vrijheid'.

Gonda Scheffel-Baars

Jules Schelvis en de Koning in 2014.

Beeld: Frank Buis/Royal Press Amsterdam

Wie ben ik? Mijn Duitse roots. door Martijn Groeneveld

Mijn moeder is Anneliese Groeneveld – Aaldijk – Rehbein. Anneliese is geboren in Duitsland (Bochum) vlak voor het einde van WO2 te midden van een platgebombardeerde stad, met in haar lijfje de geluiden van de bombardementen en de gillende mensen die haar ontstaan begeleidden.

Ik herinner mij nog goed dat mijn oma altijd een foto had staan op een dressoir van haar te midden van de ruïnes van de stad.

Dat terwijl ik tijdens geschiedenisles heb geleerd dat de Geallieerden alleen maar een aantal steden in Duitsland hadden verwoest (Dresden, Hamburg, Berlijn). Later kwam ik er toch echt achter dat het hele land is platgewalst.

Haar Duitse familie heeft geprobeerd om buiten het NAZI -regime te blijven, waardoor ze een groot deel van hun bezittingen en inkomen verloren. Zij probeerden waar mogelijk te helpen en hielpen o.a. drie Nederlandse dwangarbeiders, die in een nabijgelegen fabriek te werk gesteld waren, de oorlog door, waar mijn moeder het ongewenste resultaat van was.

Nadat haar biologische ouders eindelijk mochten trouwen en er een zoontje was geboren, emigreerde het jonge gezin eind 1948 van Bochum in Duitsland naar Sliedrecht in Nederland, waar de “roots” van mijn grootvader lagen. Hij ging ervan uit dat het allemaal beter zou gaan in Nederland (in Duitsland heerste al jaren hongersnood en er kwamen steeds meer vluchtelingen naar het westen van Duitsland). Niets bleek minder waar.

Kort samengevat komt het erop neer dat mijn moeder vanaf het begin als 3-jarige verketterd is om haar “Duits” zijn. Ook zonder een direct aandeel is zij en haar familie zonder enige bewijslast geparkeerd in de “jij bent fout” groep: alle Duitsers, ook de baby's en peuters, werden gelijkgesteld aan Nazibeulen. En vervolgens is zij daar nooit vanaf gekomen. Al snel hoorde zij over de holocaust en probeerde als gelovig kind een “deal” met God te sluiten: haar leven in ruil voor dat van Joodse kinderslachtoffers van de Holocaust. In haar jeugd kreeg zij uitsluitend onvoorwaardelijke liefde van haar Duitse familie en vooral grootouders die zij om de paar jaar zag.

Na haar huwelijk ging zij naast haar gezin met drie jonge kinderen naar feministische bijeenkomsten; werd HVO gevende aan de school waar wij op zaten; studeerde op haar 41ste als geestelijk raadvrouw af aan het HOI; werd regiocontactpersoon voor Herkenning in Brabant (en Limburg); bezocht de bijeenkomsten die door de universiteiten van

Wuppertal en 'De Negev' werden georganiseerd in Duitsland; sloot zich aan bij de daaropvolgende praatgroep van Nazikinderen en zat in de werkgroep die Kombi voorbereidde, de organisatie bij wie ze later ook in het bestuur zat. Daarnaast organiseerde ze samen met lotgenoten landelijke dagen voor half Duitse mensen in Nederland.

Echter in al die groepen werd ze geconfronteerd met de Nederlandse cultuur van zwijgen (bij Herkenning het 'familiegeheim'); het mooipraten (het idee van verzetsland geweest te zijn); het zwart/wit denken in goed en fout; de afkeer van Duitsers. Zelfs bij die half Duitse nazaten werd ze te Duits gevonden en op haar beurt zag zij deze mensen als Nederlanders met een Duitse, onbekende en verzwegen vader, terwijl zijzelf haar Duitse moeder niet had kunnen verstoppert en haar band met de Duitse grootouders en familie nooit had willen verzwijgen.

Jarenlang heb ik bij mijn moeder op bed gezeten en haar geholpen met haar talloze migraine aanvallen. In eerste instantie door gewoon te luisteren naar al haar verhalen. Later door haar te helpen met massages om de pijn te verlichten.

Ik heb als kind door de mensen die bij ons aan huis kwamen en mijn moeders verhalen altijd een sterke interesse gehad in WO2. Niet alleen in het WAT (veldslagen, concentratiekampen, etc). Maar vooral in het WAAROM. Hoe kan het toch dat mensen de massa in beweging krijgen. Opjatten en opzetten tegen anderen. En hoe kan het toch dat dit leidt tot een oorlog. Je moet bij een analyse van een oorlog de aanloop en omstandigheden meenemen die een dergelijke confrontatie mogelijk heeft gemaakt in plaats van de focus te leggen op de periode van oorlogvoering/bezetting alleen. Ik heb daarom de jaren 30 (opkomst van Hitler) altijd interessanter gevonden dan de oorlog zelf (40-45). Hoe is het toch in vredesnaam mogelijk dat een ogenschijnlijk kleine groep fanatiekelingen zo veel invloed krijgt op een groot deel van de bevolking.

Daarbij is het begrijpen van een bredere context essentieel. Het belang van de koppeling tussen de eerder gevoerde oorlogen (Frans/Duitse oorlog, WO1), de waanzin daarbij van alle partijen, de wederzijdse wraakgevoelens, honger naar macht, etc. In Nederland herdenken wij uitsluitend WO2 omdat wij “neutraal” waren tijdens WO1. Bijna alle andere landen in Europa herdenken op z'n minst beide. In veel gevallen (België, Engeland, Frankrijk) zelfs wordt WO1 als DE grote oorlog beschouwd.

In mijn tienerjaren heb ik het boek “Slag om de Ardennen” gelezen (Goolrick). In dat boek werd gedetailleerd de waanzin van oorlog beschreven. Maar voor het eerst (ten minste bij mijn weten) de waanzin aan beide kanten, de mensheid. Een Duitse

generaal die via de telefoon van Hitler te horen krijgt dat er maar een optie bestaat. Doorgaan! Nooit opgeven. Diezelfde dag nog geeft de generaal zich over omdat de situatie onhoudbaar is en zijn legerenheid compleet omsingeld is. Hitler is in zijn ogen een idioot die geen enkel besef heeft van militaire realiteit. Aan de andere kant bekommeren geallieerden zich om Duitse gewonden en klinkt er een soort van waardering voor de moed van de vijandelijke soldaten over en weer.

Na de oorlog werd er uitsluitend gesproken over goed tegenover fout. Je hebt alleen maar 'Helden' en je hebt de overduidelijke 'Schurken'. De oorlog wordt samengevat als een soort kinderlijk sprookje, klaar om te worden doorverteld aan de volgende generatie.

Mijn doel – WAT wil IK

Ik heb de laatste jaren gemerkt dat de ervaringen van mijn moeder een enorme impact hebben gehad op wie ik ben als persoon. Laat ik duidelijk zijn: ik heb zeker NIET de fysieke last ervaren van WO2. Ik ben nooit getreiterd, gepest of anderszins beschadigd vanwege mijn achtergrond. Maar ik merk wel dat ik mij altijd aan het inhouden ben. Dat er altijd stemmen in mijn hoofd waarschuwen voor het “anders zijn” dan anderen. Dat continue gevoel van “op eieren lopen”. Een “rondje zijn tussen allemaal vierkantjes” zoals mijn echtgenote krachtig samenvat. “Doe ik het allemaal wel goed”. “Voldoe ik wel aan de norm”. Dat ik niet trots kan zijn op mijn achtergrond, op mijn Duitse roots.

Twee jaar geleden ben ik met mijn eigen gezin voor het eerst na jaren weer op vakantie geweest in Duitsland. Ik ben erachter gekomen hoeveel ik van het land houd, van de taal, van de Duitse humor, van de gastvrijheid. Maar ook van de impact op mijn dochter. Van alle landen waar mijn dochter in haar pas 7 jaren jong al op vakantie is geweest is Duitsland op afstand haar favoriet. Ongetwijfeld neemt zij dat deels van mij over, maar de rust in haar gezicht spreekt volgens mij boekdelen.

Als verandermanager leer ik iedere dag dat je mensen alleen maar kan veranderen als je werkelijk in contact staat met anderen. Als je geïnteresseerd bent in het individu. Iemands persoonlijke achtergrond en mogelijke weerstand voor verandering.

Als wij dus als mensheid daadwerkelijk iets willen leren van de oorlog, dan helpt het niet als we maar blijven praten in “goed/fout” of “wij/zij”. Dan moet er breder gekeken worden naar het geheel. Naar een zo compleet mogelijk spectrum aan feiten en samenloop van omstandigheden.

Praten over WO2 ligt nog steeds gevoelig en dat begrijp ik. De oorlog heeft een onvoorstelbare indruk

achtergelaten op meerdere generaties. En dat er bij de eerste “75 jarige” viering van de bevrijding nog geen ruimte is voor een ruimere reflectie kan ik op zich nog begrijpen. Maar laten we de komende jaren breed terugkijken en daadwerkelijk leren. Ja, dat doet pijn, ja dat is soms erg confronterend. Maar echt noodzakelijk als we als mensheid vooruit willen helpen.

Zeker in deze tijd van Pandemieën, “global warming”, racisme, oeverloze regionale conflicten en economische uitdagingen. Als wij als mensheid vooruit willen, dan is het essentieel dat we terugkijken. Dat we reflecteren. Wat is er goed gegaan maar vooral, wat kon EN kan er beter. Daar past het traditioneel “goed” tegen “fout” niet bij.

Maar ook als we ons willen wapenen tegen het nieuwe “populisme”. Het makkelijk willen scoren van politici door middel van het opwerpen van zeer korte termijn oplossingen voor zeer complexe vraagstukken. Zodra je een vergelijking maakt tussen hedendaags populisme en de jaren 30 van de vorige eeuw in Duitsland (opkomst Hitler) dan word je ongeveer verketterd. Maar een dergelijke vergelijking is essentieel om structurele pijnpunten te benoemen EN op te lossen.

In mijn jeugd zag ik altijd in oorlogsdokumentaires beelden van een schreeuwende Hitler. Duidelijk een gek. Hoe kon het toch zo zijn dat deze man, deze idioot mensen in beweging kreeg? Later zag ik een documentaire waarin een heel ander beeld werd geschetst:

Een man die zijn betoog in de stadions altijd heel rustig opbouwde. Bijna fluisterend in het begin, iets harder in het midden. Hij nam jou als luisteraar bijna letterlijk mee. Hij benoemde je frustraties, je pijnpunten. Het feit dat je geen werk had, geen geld. En dat dat natuurlijk kwam door “de ander”. En vervolgens ging subtiel zijn volume omhoog. Totdat hij je overdonderde met ZIJN waarheid. Jou in twijfel achterlatend.

Als wij dus echt willen leren van het verleden, dan moeten wij deze patronen in het heden herkennen. Dan moeten wij oog hebben voor diegene die alleen maar uit zijn op meer macht, meer invloed. Zolang wij oog hebben voor de bredere context in het verleden, heden en de toekomst, alleen dan staan wij sterker.

Bij “Stichting Herkenning” zie ik vooral verhalen. Verhalen van dappere mensen die jarenlang hebben gestreden voor het recht om “te zijn”. Ik wil helpen om deze mensen niet meer te zien als eng, of daders. Niet eens als slachtoffers. Maar als belangrijke vertegenwoordigers van een bizarre tijd. En als belangrijke inspirators voor de volgende generaties. Niet “goed”, niet “fout” maar “sterk”.

Wie bent u?

Is het u al gelukt om het verleden los te laten en een plekje te geven? Heeft u soms last van een schuld- en of schaamtegevoel? Is het voor u gemakkelijk om positief en sterk in het leven te staan?

Veel van ons binnen SWH hebben ons bewust of onbewust geïdentificeerd met bijvoorbeeld onze (groot)ouders, het verleden, onze partner of baan. In mijn werk heb ik ontdekt dat er maar één vraag gesteld dient te worden: WIE BENT U? In mijn, speciaal voor Herkenning herschreven training, help ik u om uzelf te leren helpen in een stuk zelfontwikkeling. Om te komen tot, en blijven bij, wie u in wezen bent!

Training: Zelfont-wikkeling in identiteit.

Duur: 6 dagen van 09.00 - 17.00 uur.

Start: Zaterdag 31 oktober 2020.

Heeft u belangstelling voor deze training? Kijk dan op de website van Monique van de Laar www.identi-trainingen.nl

Beeld: Monique van de Laar

Het Internationaal Bulletin jubileert!

De achtergrond

Ons oud-bestuurslid en 'oermoeder' van Herkenning Gonda Scheffel-Baars zal komend najaar het vijftigste nummer van het Internationale Bulletin uitbrengen. Gonda is al sinds de oprichting van Herkenning actief, jarenlang verzorgde zij ons Bulletin, maar daarnaast brengt zij ook nog sinds 1995 het Internationale Bulletin uit. Alle reden om met Gonda daarover te praten en i.v.m. Corona werd het een telefonisch vraag- gesprek.

Wat was de reden om in 1995 een Internationaal Bulletin uit te brengen?

Al sinds 1987 is Gonda gaan samenwerken met een Israëlische onderzoeker Bar-On die zich richtte op de kinderen van Nazi's in Duitsland. Deze Bar-On heeft daarna ook donateurs van Herkenning geïnterviewd en hij merkte dat onze verhalen de resultaten van zijn onderzoek bevestigden. Hij herkende en erkende onze trauma's, heel belangrijk in die tijd, toen wij nog vooral gewantrouwd werden.

Op verzoek van Bar-On heeft Gonda samen met Anneliese Groeneveld 4 jaar lang in Wuppertal geholpen met het opzetten van een zelfhulpgroep voor kinderen van Nazi's. In Duitsland had men nog geen ervaring hiermee. Er kwam steeds meer aandacht voor deze groep, ook in andere landen en mede hierdoor kreeg Gonda een internationaal netwerk.

Gonda start met een Internationaal Bulletin (IB)

In 1995 kreeg de Stichting Herkenning een subsidie van het ministerie van VWS en daarmee kon ook een Internationaal Bulletin worden opgestart. Gonda startte met 32 geïnteresseerden, op het hoogtepunt waren dat er 200 en nu zijn het nog altijd 180 mensen die het door haar samengestelde blad krijgen. Interessant is ook dat Gonda het jarenlang tweetalig - in het Engels en het Duits - heeft samengesteld, wat een werk al dat vertalen! Het blijkt dat vooral de buitenlandse, naoorlogse generatie geïnteresseerd is in de uitwisseling van ervaringen, boeken enz. die in het IB worden besproken.

Gonda memoreerde nog dat de meeste lotgenotenorganisaties na 20 jaar langzamerhand verdwijnen bij gebrek aan belangstelling. Dat Herkenning nu al bijna 40 jaar bestaat is heel bijzonder. Sommige groepen van oorlogskinderen zijn pas veel later georganiseerd zoals de 'Russenkinder' de kinderen van Russische militairen in Duitsland en de voormalige Oostbloklanden. Die beginnen nu pas met hun verwerking.

Een groot internationaal netwerk

Gonda heeft door de jaren heen een enorm internationaal netwerk opgebouwd, naast Duitsland ook in Denemarken, Noorwegen, Finland en Frankrijk. Met de Britse historicus Martin Parsons heeft zij contact in verband met zijn project op de universiteit van Reading om de gevolgen van oorlogsgeweld voor kinderen te onderzoeken. Toen Herkenning in 2010 een groot symposium organiseerde konden we het internationale netwerk van Gonda goed gebruiken. Het Internationale Bulletin wordt vooral veel gelezen in het buitenland, in Nederland zijn er zo'n veertig lezers.

De onvermijdelijke vraag is natuurlijk: hoe lang denkt Gonda nog door te gaan?

We kunnen gerust zijn, ze wil het nog heel lang doen. De contacten met haar netwerk geven haar veel voldoening en steun. Een aantal jaren geleden moest ze revalideren van een ernstig ongeval en kon ze niets meer doen. Maar toen het weer beter ging, was haar eerste daad om weer contact met haar netwerk op te nemen!

We hopen natuurlijk dat Gonda nog lang de kracht heeft om dit voort te zetten en als Herkenning zullen we haar daarin blijven steunen!

Cuny Holthuis-Buve

Tentoonstelling Nationaal Archief 'De oorlog die bleef' bezoekt op 30 juni 2020

In de trein naar Den Haag was het al niet bijzonder druk, tijdens het gereserveerde tijdsblok bleek ik de enige bezoeker! Een merkwaardig gevoel: een tentoonstelling helemaal voor jezelf. Af en toe kwam een suppoost een praatje maken. Zo te zien en te horen waren zij van niet-Nederlandse afkomst en wisten niets te melden over het tentoongestelde. Vriendelijk waren ze wel.

Bij binnenkomst werd bij de receptie een plattegrondje en een touch pen verstrekt (zelf pakken! corona!). Jassen en tassen mogen niet mee naar binnen, een medewerkster begeleidt de bezoeker naar de ingang, waar deze wordt overgedragen aan een suppoost.

De tentoonstelling is verdeeld in 14 onderdelen met een eigen ruimte. Benadrukt wordt, dat de archieven van het Nationaal Archief en van het Nederlandse Rode Kruis de basis vormen, tot uiting komend in wanden met archiefdozenpatroon. In iedere ruimte een vitrine, foto's en soms een filmpje of geluidsfragment.

Beeld: De architect. Tentoonstellingsontwerp: Tinker imagine

De presentatie is zonder commentaar. Het begint al fors met een filmpje over kaalscheren van 'Moffenmeiden' en over het proces tegen Max Blokzijl, die de doodstraf kreeg voor 13 fragmenten uit radiotoespraken. Daarna meteen over omgang met foute Nederlanders, hun berechting en de behandeling van vrouwen en kinderen. Vervolgens hoe met ontheemden is omgegaan: teruggekeerde Joden, dwangarbeiders, Nederlanders uit Nederlands Oost-Indië, die met ongeïnteresseerdheid en afgunst werden ontvangen. Aansluitend hoe met bezit is omgegaan: Joden die aanslagen kregen over de jaren dat ze geïnterneerd waren, goederen die niet of na zeer lang procederen werden teruggegeven, met enkele individuele voorbeelden.

Ook de andere kant: een Duitse adellijke dame wier kasteel als vijandelijk bezit werd geconfisqueerd, hoewel ze zich nergens aan schuldig had gemaakt.

Als laatste grote item het opsporen en identificeren van vermoorden en vermisten. Er zijn nog altijd 1.500 vermisten. Bij ieder onderwerp een toelichting wat het archief deed en kan doen: de studiezaal waar de dossiers van het CABR kunnen worden doorgenomen, registraties van teruggekeerden, het bij elkaar brengen van informatie en vragen over vermisten, het beheersinstituut voor bezit van 'foute' Nederlanders, de STPD die toezicht hield op het gedrag van vrijgelatenen.

Er is nu een website met verkoop/koop van joodse huizen tijdens WO II. Nagedacht wordt over de openstelling van de archieven in 2025. Aan het eind enkele schermen met interviews, waaronder een met onze eigen Herman Schouten!

Op mij maakten de persoonlijke documenten de meeste indruk: brieven, processtukken, foto's, het verhaal hoe via het speeksel op een postzegel een clandestien begraven, terechtgestelde onderduiker/verrader kon worden geïdentificeerd, een gefusilleerde die geïdentificeerd werd aan zijn kleding, een Nederlandse jurist die door de Duitsers naar Zwitserland werd gestuurd en direct na de oorlog een rekening kreeg voor de kleding die hem door het Nederlandse consulaat in Zwitserland was verstrekt.

Ingrid van Wilsum

De moed om mezelf te zijn. Nicolette Pauline de Klerk

'Jarenlang ben ik onzeker over mezelf geweest. Ik was altijd op zoek naar wie ik was en ik heb vaak gezocht naar warmte en gezelligheid. Pas sinds vorig jaar hoorde ik van een tante, die ik lang niet gezien heb, het verhaal van mijn moeder. Zij was in de oorlog omgegaan met Duitse Militairen en was na de oorlog opgepakt en kaalgeschoren. Dit verklaarde voor mij veel van het gedrag van mijn moeder. Lange tijd heb ik het moeilijk gehad met haar houding en gedrag. Mijn moeder was vaak streng, kon haar gevoel niet goed uiten en was altijd erg nerveus. Ons gezin is al vroeg uit elkaar gevallen en dat heeft ook een grote impact op me gehad. Ik weet nu, ik ben een tweede generatie oorlogsslachtoffer en mijn dochters zijn indirect derde generatie oorlogsslachtoffers. Ik heb helaas geen contact met hen. Dat is vooral de reden waarom ik het boek schrijf, voor mijn dochters en mijn latere kleinkinderen. Om hen en ook andere belangstellenden te vertellen over mijn leven en de indirecte impact van de oorlog op mij. Uiteindelijk ben ik na een lange reis geworden wie ik ben: ik ben gewoon mezelf. Een zachte, begripvolle vrouw met een groot hart, die veel levenservaring heeft opgedaan.'

Graven.

Het verhaal dat verteld wil worden.

Doe je ogen dicht. Wie heeft er wel eens een klein foutje gemaakt? Graag je hand omhoog, als dit voor jou geldt. Volgende vraag: Wie heeft er wel eens een grote fout gemaakt? Graag je hand omhoog. Volgende vraag: Wie heeft er een geheim? Zo begint Greg Nottrot, acteur en solospeler in de voorstelling Graven. Het verhaal dat niet verteld wil worden, op 31 augustus de voorstelling van het Nieuw Utrechts Toneel op het Berlijnplein in Utrecht.

Een liefdesgeschiedenis

Greg zit op een bankje met een doos met brieven. Het verhaal van de voorstelling Graven is even indringend als voorstelbaar: Engelina, de oma van Greg, leidt aan dementie. Opeens noemt zij een naam die zij 75 jaar lang voor zich heeft gehouden: Heinrich, Heinrich, Heinrich.

Bij het uitruimen van het huis van oma, die inmiddels in een verzorgingshuis woont, vindt de familie achterin een kast een doos met 38 liefdesbrieven en foto's, daterend uit het voorjaar van 1944. Niemand wist dat Engelina in de oorlog een liefdesrelatie had met een Duitse militair.

Greg citeert uit de brieven, die mooi en tragisch zijn, want: Heinrich moet naar het front in Normandië. Heinrich en Engelina nemen afscheid op het station in Utrecht. Ze weten dan niet, dat ze elkaar nooit meer zullen zien.

De allerlaatste brief van Heinrich is door hem geschreven om na zijn dood zijn verloofde Engelina hiervan te verwittigen. Opgestuurd door de legerleiding, nadat hij bij de gevechten na D-day sneuvelt.

Het verhaal is nooit door Engelina verteld. Het is een verhaal dat niet verteld wil worden, zegt Greg: Nog steeds is het verhaal bang.

Het enige tastbare bewijs van Engelina's liefde is een traan, die als een voltreffer op deze laatste brief is gevallen.

Markant en bizar detail: De voorstelling Graven wordt gespeeld onder de oude perronoverkappingen van spoor 9 van het oude Utrechtse station, die verplaatst zijn naar Leidse Rijn. Op hetzelfde perron namen Heinrich en Engelina in 1944 afscheid.

Hoe kon dit verhaal verborgen blijven?

Greg stelt vragen, hij graaft. Wat deed die doos met brieven daar in die kast? Als je een geheim wilt bewaren, waarom dan het bewijs behouden? Hoe kon dit verhaal in een huis vol mensen toch verborgen blijven?

Greg vertelt dat zijn vader en hij hier niet over konden spreken. Zijn vader stelt zich ook vragen over het verleden, schrijft er zelfs een boek over. Vraagt Greg herhaaldelijk om zijn boek te lezen, maar Greg is bang om het te gaan lezen: Bang om de pijn en het verdriet van zijn vader op papier gedrukt te zien. Uiteindelijk leest Greg het boek en rijden ze samen naar Normandië, als 75 jaar na dato het graf van Heinrich wordt gevonden.

Maar het spreken over de geschiedenis kost moeite. Greg gaat naar het CABR om de feiten te weten te komen. Dan blijkt dat zijn oma lid was van de NSB. Greg zegt: Ik probeerde erachter te komen hoe slecht mijn oma was. Stel dat ze slecht was: mag ik dan nog van haar houden?

Wie vertelt zijn kinderen zijn fouten?

Greg graaft dieper. Hij vraagt het publiek: Wie heeft ouders of grootouders die in de oorlog aan de foute kant stonden? Ik steek mijn hand op, samen met enkele andere mensen in de zaal.

Greg loopt naar mij toe en vraagt: wil je vertellen, hoe dat zat? Ik zeg: 'Mijn grootouders waren lid van de NSB. Mijn moeder was in dit gezin opgevoed, dus zij was lid van de Jeugdstorm. Hiervoor is zij na de oorlog opgesloten, mishandeld en gemarteld.' Greg vraagt: heeft zij hierover gesproken? Ik zeg: Nee nooit, 1 keer, met tegenzin.

Het is moeilijk te zeggen, wat ik precies voelde, toen ik dit vertelde in een theatervoorstelling met 100 gasten. Ik denk, dat ik mijn gevoel uitschakelde. In de pauze vertel ik dit aan mijn partner. Hij zegt: Wat jij niet voelde, voelde ik wel. En dan is er ineens de emotie. En de tranen.

Greg vervolgt: Hoe had mijn oma ook moeten vertellen over haar en Heinrich?

Graven. Een poging om het gat te dichten.

Greg vraagt zich af, waarom hij deze voorstelling maakt. Een verhaal, ooit van 2 mensen, ligt nu op

straat. Heeft het verhaal een heimelijk verlangen om te worden gehoord? Waarom moet dit verhaal worden verteld?

Waarom lukte het Engelina niet met haar eigen gezin? Lukt het ons, met onze eigen dierbaren om geheimen te delen? Soms draag je liever de last van het geheim, dan de gevolgen van de bekentenis. Greg vraagt het publiek opnieuw de ogen te sluiten en zegt: Graven, een poging om het gat te dichten, een poging om van de geschiedenis een logisch en behapbaar geheel te maken.

Greg Nottrot heeft met deze voorstelling niet alleen zijn geschiedenis gedeeld, maar ook een prachtige compositie gemaakt van zijn eigen vragen en gegraven naar antwoorden op het ons zo bekende dilemma. Omlijst met prachtig pianospel van Maxime Snaterse. Greg, dankjewel.

Rosanne Buis

Greg Nottrot tijdens de voorstelling Graven op 30 augustus

Het lot van de naar Duitsland gevluchte NSB'ers

door Frits Waldenier

Bron: Historisch Nieuwsblad

Onderstaand stuk geeft een beeld hoe het de Nederlanders die in september 1944 gevlucht waren naar de Lunenburgerheide, is vergaan. Chris Reinewald heeft dit stuk indertijd voor het Historisch Nieuwsblad, nog onder pseudoniem, geschreven. Het was de aanzet tot zijn roman 'Hard zijn', die hij nu onder zijn eigen naam heeft gepubliceerd en waarover hij op onze donateursdag op 26 september zal spreken.

Zestig jaar geleden, op 5 september 1944 – sinds die tijd bekend als Dolle Dinsdag – ging het gerucht dat de geallieerden op het punt stonden om ons land te bevrijden van de Duitse bezetters. Bang voor wraaklustige landgenoten vluchtten leden van de Nationaal Socialistische Beweging (NSB) en andere collaborateurs massaal naar Oost-Nederland en het Noord-Duitse platteland bij Bremen. Ze belandden daar in boerendorpen of verbleven – zeven maanden lang – in vluchtelingenkampen op de Lüneburger Heide.[...]

Evacuatie naar het oosten

Voor veel Nederlanders kwam de massale vlucht vanuit de grote steden in september 1944 als een aangename verrassing. 'Wij moesten ons vaderland verlaten en werden met gejoel uitgeleide gedaan. De anti's waren in een jubelstemming,' memoreert de Nederlandse SS-Untersturmführer in Lüneburg later. Direct na Dolle Dinsdag ontkennde de NSB dat er een vlucht had plaatsgevonden. Wel gaf Anton Mussert, leider van de NSB, toe dat er 'ten behoud van vrouwen en kinderen door de Beweging vanzelfsprekend veiligheidsmaatregelen waren getroffen.' Want: 'Gij weet allen dat het grauw op de loer ligt.' Sommige NSB-mannen hadden hun gezin oostwaarts begeleid, maar waren daarna, volgens bevel, weer in Nederland op hun post teruggekeerd.

Zo onverwacht was de vlucht overigens niet. Al tussen november 1942 en september 1943 had de NSB een geheim evacuatieplan opgesteld. Een speciaal Bureau Afvoer Burgerbevolking seinde de verbindingsmensen persoonlijk in over een evacuatie. De verbindingsman ging dan naar de sectorleider, die de wijkleider inlichtte, waarna deze bij de leden aan huis de evacuatie-instructies doorgaf. De evacués mochten alleen het hoogstnodige in een koffer meenemen. Een ongetrouwde NSB'er bewaarde de huissleutel en verzegelde de woning. De gemeentes dienden de huur door te betalen.

Het reguliere treinverkeer was stilgelegd om de voor de vlucht gevorderde treinen te kunnen laten rijden. Het Reichskommissariat trok 500.000 gulden uit voor de treinreis en verblijfskosten. De evacuée moest

hiervan 2 gulden betalen als eigen bijdrage. In de warme dagen na de 5e september vertrokken treinen met achttien wagons hortend en stotend naar het oosten. Omdat de treinen beschoten werden en machinisten de reis traineerden, namen landwachters hun taak over. Hierbij kwam een aantal vluchtelingen om.

Het Parool. 11 september 1944

Onderdak zoeken

Het Bureau Afvoer had aanvankelijk op duizenden vluchtelingen uit het – wel bevrijde – zuiden en enige vrouwen en kinderen uit het westen gerekend. Voor hen was in de oostelijke provincies onderdak geregeld bij familieleden of bij ‘kameraden’ van de NSB. Maar omdat ook apolitieke collaborateurs de wijk namen, groeide de stroom tot zo’n 35.000 mensen.

De NSB nam daarom dankbaar het aanbod aan van de Duitse Gauleiter Otto Telschow. Hij bood de nationaal-socialistische Nederlanders (en Vlamingen) onderdak in zijn gouw, Osthannover.

Dus reed de trein door naar Bremervörde en Lüneburg, waar van oudsher al Oost-Nederlanders en Friezen woonden of werkten. Vergeleken met elders in Duitsland leek dit plattelandsgebied relatief veilig, omdat er geen bombardementsgevoelige industriesteden waren.

Bovendien waren er in de gouw al diverse kampen: voor verdreven Duitsers, voor militairen en voor krijgsgevangenen, en concentratiekampen. In de derde week van september benoemde de NSB contactpersonen in Lüneburg: Auke Damhof, een Nederlander uit het Duitse Kleve, en de Limburgse

huisarts Jac Zoomers. De leidster van de NSVO, de vrouwenafdeling van de NSB, zorgde voor de vele vrouwen en kinderen. De echte leiding was echter in de handen van de Duitse NS-Volkswohlfahrt, de welzijnsorganisatie van de NSDAP.

Eenvoudig onderkomen

In het dorp Bremervörde bleven de aangekomen Nederlanders niet onopgemerkt: ‘Het zijn vooral beter gesitueerde families. Ze reageren nogal teleurgesteld op hun eenvoudige onderkomen in onze sporthal en in de scholen, waar ze op stro slapen,’ noteert een hoofdonderwijzer in het weekboek, dat Duitse scholen naar Pruisische traditie bijhielden.

In het provinciestadje Lüneburg deed de Mittelschule dienst als opvangcentrum en contactadres om post, kleding en geld heen te sturen. Met de NS-Volkswohlfahrt verdeelde Damhof begin oktober zo’n vierhonderd vooral vrouwelijke NSB’ers over de omliggende dorpen, waar een stugge boerenbevolking ze in huis nam in ruil voor hulp op het land of in de huishouding. Het merendeel verbleef echter in een onderhaast gebouwd kamp op de Lüneburger heide.

In een voor hen uitgegeven Nederlandstalig *Mitteilungsblatt* heetten Gauleiter Telschow en de Nederlandse SS-Untersturmführer Pieters hun onfortuinlijke gasten welkom. Ze benadrukten evenwel dat de Nederlanders ‘schouder-aan-schouder met de Duitse soldaat en arbeider voor een gemeenschappelijk doel’ moesten strijden: door dienst te nemen bij de SS.

Veel klagen, weinig werken

De vluchtelingen leken echter lamgeslagen. In oktober verhardde Pieters’ toon: ‘Er zijn mensen die klagen dat ze niet met wijn en grote sigaren werden ontvangen. Wanneer wij door de Gau dwalen, ontdekken wij verschillende categoriën mensen. Mensen, die debatteren. Heen en weer reizenden die het niet eens zo gek vinden om geëvacueerd te zijn. En mensen met een stompzinnige moedeloosheid, alleen aan hun eigen lot denkend. Allen hebben één ding gemeen: ze doen niets! Terwijl de vijand in Holland staat slenteren lieden rond die er niet aan denken om zich te melden voor de weerdienst. “O neen, dat is gevaarlijk, daar wordt immers geschoten.” Kameraden, voor dat parasietendom kan slechts één roep bestaan. Eruit met dat tuig! Te Wapen!’

De NSVO benaderde de NSB-vrouwen met zachte dwang: ‘Kameraadkes, is het eigenlijk geen wonder dat de Duitse kameraden ons nog zo goed en op meest gastvrije wijze hebben ontvangen? Het leven in het opvangkamp valt voor ons die het thuis beter gewend zijn, niet mee. Laten wij er echter voor zorgen welkome gasten te zijn én te blijven. Daartoe zal elk van ons moeten meewerken. Houd dus op met ontevredenheid en gezeur. Het Duitse volk ergert zich aan rondhangende jongere Nederlanders.’ Sommige Duitsers vonden namelijk dat hun

Nederlandse 'volksgenoten' door te vluchten hun land en politieke overtuiging hadden verloochend.

Trotse nationaal-socialisten

Het dagblad *Lüneburgischer Anzeiger* verwelkomde de 'verjaagde' Nederlandse gasten en verwees naar het gedeelde, Groot-Germaanse erfgoed met Rembrandt en Rubens als cultuurdragers. 'Tussen Nederlanders en de Nederfranken en Nedersaksen in Osthannover bestaat bloedverwantschap. Bovendien spreken wij allemaal "dezelfde taal" – het *plattdütsch*. Een NSB'er verweerde zich in dezelfde krant dat hij Nederland niet uit lafheid of zwakte had verlaten, maar om zich tot Duitsland 'te bekennen'. Hij beklemtoonde dat vele Nederlanders bij de SS dienst namen. 'Natuurlijk hebben wij ook *Drückeberger*: mensen die er tussen uitknepen en die hun verblijf als vluchteling zien als vakantie in het Rijk. Wij waren een verwend volk, gewend aan dagelijkse zekerheden. Maar begrijpt toch ook de afgejakkerde toestand van mensen onder ons, die alles moesten achterlaten. Wij vragen onze volksgenoten echter niet om medelijden of om voorrechten, omdat wij ook trotse nationaal-socialisten zijn! Wij, Nederlanders zijn nuchtere mensen van de werkelijkheid, die aan een ideaal vasthouden en hun Leider niet willen beschamen en u willen bijstaan.' Een klein aantal vluchtelingen vond werk. Jongemannen in de oorlogsindustrie; meisjes boven de veertien en vrouwen zonder kinderen hielpen in de huishouding of op het land, al waren de aardappels en de rogge vanwege de warme zomer al gerooid.

Mijn grootmoeder logeerde in het plattelandsgehucht Heeslingen, in een voor vluchtelingen gevorderd Gasthaus, geleid door de potige, ongetrouwde Katharina Koenike. Ze bleef er maar kort. Blijkbaar kon ze beter aan militaire voertuigen werken in KdF-Stadt – nu Wolfsburg -, de model-industriestad waar in de Volkswagen-fabriek de Kraft durch Freude-wagens werden gemaakt.

Kaart Lüneburger Heide. Bron: Herinneringscentrum Westerbork

Waterige koolsoep

In de vluchtelingenkampen op de heide was er inmiddels reden genoeg tot klagen. 'Er zaten circa

25.000 mensen op zo'n 200-300 vierkante kilometer. Het was er een ware janboel. Damhof ontbrak het namelijk aan ieder organisatorisch talent,' verklaarde Zoomers in 1945. De arts kon niet voorkomen dat er door het matige voedsel – waterige koolsoep – en gebrekkige hygiëne ziektes uitbraken. Een geëvacueerde schrijft: 'Het is hier zo erg dat Russische krijgsgevangenkampen er heilig bij zijn. In de eerste dagen stierven hier al negen kinderen en enkele ouden-van-dagen. Het bureau doet zeer weinig ter verbetering. De gehele affaire is één grote teleurstelling.'

Achteraf, in 1945, zei de verantwoordelijke Damhof dat hij met veel tegenzin de leiding op zich had genomen, maar dat hij uiteindelijk toch had toegestemd om zijn landgenoten te kunnen helpen. 'Deze mensen hadden normale hulp nodig, geen politieke beïnvloeding. We zaten als een wrijfpaal middenin een competentiestrijd tussen de SS en de NSDAP. Dat het een grote rotzooi was erken ik volkomen, maar zulks zal niet verwonderen, wanneer men de mentaliteit van de mensen kent: roddelaars en laag opgeleiden die voor eigen gewin NSB'er waren.'

Ook in een Duitse brief aan het hoofdkwartier van de SS en SD benadrukte Damhof eind 1944 het gebrek aan nationaal-socialistische idealen van de vluchtelingen. Blijkbaar trachtte hij ze hiermee uit de invloed van de SS te houden. De arts Zoomers wist niets van deze brief. Hij had juist samen met Damhof aan Mussert over de zorgelijke situatie gerapporteerd om zo nog 'enigszins de rug te rechten'. Het leek hun het best om de Nederlanders terug te laten gaan, maar dat vonden de Duitsers voorlopig te gevaarlijk. Ook Osthannover was inmiddels onder geallieerd vuur komen te liggen. En vanuit het oosten joegen Sovjet-troepen Duitse vluchtelingen op. De Nederlanders op de heide moesten hun tijd maar uitzitten.

Eind 1944 stuurde Mussert de volksgenoten in Duitsland een opbeurende kerstboodschap. Uiteindelijk bezocht hij op 17 januari 1945 Lüneburg zelf en zegde zijn geëmotioneerde kameraden toe dat de 'terugvoering naar de Noordelijke provincies' binnen twee maanden zou beginnen. Vanaf maart 1945 reëvacueerde de Volkswohlfahrt de eerste Nederlanders naar Groningen. *Asozialen*, de transportlijsten. Terug in hun bevrijde vaderland belandden de 'verjaagden' opnieuw in een kamp: dit keer als gevangene van de Staat der Nederlanden.

Frits Waldenier is cultuurjournalist. Brononderzoek voor dit artikel werd verricht in het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie, het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging en in streek- en krantenarchieven in Bremervörde, Lüneburg en Hannover.

Voor u gelezen: Oorlogskinderen door Coen Verbraak uitgeverij Thomas Rap

Dinsdag 31 maart is het boek "Oorlogskinderen" Van Coen Verbraak uitgekomen bij uitgeverij De Bezige Bij te Amsterdam. Dit boek is geschreven voor 75 jaar bevrijding en beschrijft hoe mensen, die toen kind waren, deze bevrijding hebben beleefd en wat voor hen de gevolgen waren na de oorlog. In dit boek ook de verhalen van Jeanne Diele-Staal, Ab van Aldijk en Jantje Bonthond.

Het lot van 14 oorlogskinderen

Oorlogskinderen, bepaalde het lot wie je ouders zijn? Wat waren al die verschillende manieren waarop toen keuzes zijn gemaakt? Alle oorlogskinderen hebben ingrijpende gebeurtenissen meegemaakt. Het zijn de veertien levensverhalen van mensen die als kind de oorlog hebben meegemaakt, van Joodse kinderen, kinderen van Verzetsstrijders, NSB'ers, of van Duitse soldaten.

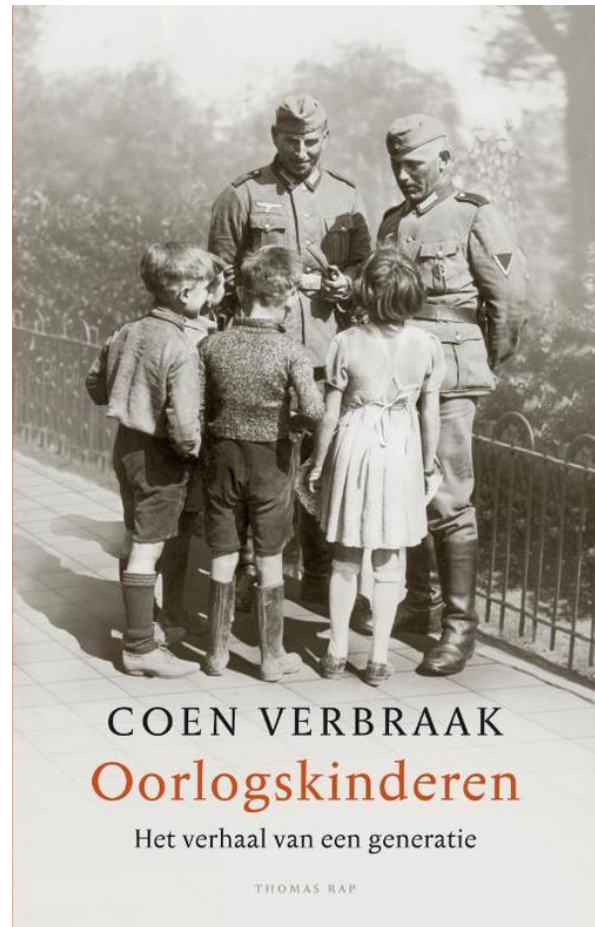
Coen Verbraak geeft met dit boek een indruk hoe deze kinderen in de oorlog opgroeiden. De schrijver heeft gekozen voor interviews met de kinderen: In wat voor gezin zijn zij geboren? Onder wat voor omstandigheden overleefden zij de oorlog? Hoe gaven zij hun verdere leven vorm? Het boek vertelt in verschillende schakeringen het verhaal van onze ouders en grootouders. De oorlog die hen allen heeft getekend.

Erbij willen horen

Wat mij opviel in al de levensverhalen van de diverse oorlogskinderen waren de overeenkomsten, die ik ook herken binnen onze Stichting Werkgroep Herkenning. Wat ik heb kunnen herkennen in alle veertien levensverhalen was dat het dikwijls dezelfde thema's betrof zoals; vernedering, schuldig voelen, schaamte, buitensluiten en erbij willen horen. De nachtmerries, de hongerdromen en de thema's zoals ervaringen met wantrouwen, en levenslang moeite hebben met vertrouwen in de ander te stellen. Moeite met je kunnen binden en hechten aan de ander. En het overlevingsmechanisme om vooral de beste te willen zijn, of niet kunnen benoemen wat hij of zij nou echt voelde en vooral ook het zwijgen over wat men had meegemaakt.

Hetzelfde oorlogsleed

Het trof mij zeer dat in alle groepen zoveel hetzelfde oorlogsleed schuilt. En hoe zij hun hele leven met de gevolgen van de oorlog worstelen. De oorlog die je nooit meer kwijt raakt. Iets om blijvend bij 'stil' te staan. Ik hoop dat hun verhalen worden doorgegeven door hen en onze kinderen en kleinkinderen.

Ikzelf heb vertrouwen in onze tijd. Er wordt binnen Herkenning veel openheid en vertrouwen geboden. Wij bieden een podium om verbindingen met elkaar te kunnen aangaan. Zonder te oordelen.

Lenie Degen

Ter herinnering aan Zonneke Matthée

Op 25 juni. overleed Zonneke Matthée, die enige jaren intensief contact gehad heeft met Herkenning, maar enkele jaren geleden besloot dat het tijd werd om zich met andere dingen dan met de oorlog te gaan bezighouden. Ze heeft mede via Herkenning vrouwen leren kennen waarmee ze in gesprek ging om het verhaal van de moeders te horen, de vrouwen die zelf in meerdere of mindere mate in de NSB actief waren geweest. Die studie mondde uit in het boek 'Voor Volk en Vaderland; vrouwen in de NSB 1931-1945', verschenen in 2007.

Ridder in de orde van Oranje-Nassau

In een artikel op internet, geschreven door Ellen Verpoorten van de organisatie Atria, de opvolger van het Internationaal Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging, las ik dat Zonneke drie dagen voor haar overlijden benoemd werd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Die onderscheiding kreeg zij voor “haar onbezoldigde activiteiten op het gebied van onderwijs, vrouwengeschiedenis en vrouwenemancipatie. Ze leverde hierbij een belangrijke bijdrage aan de kennis van en aandacht voor de positie van de vrouw in de samenleving.”

Zonneke Matthee. Beeld: Atria

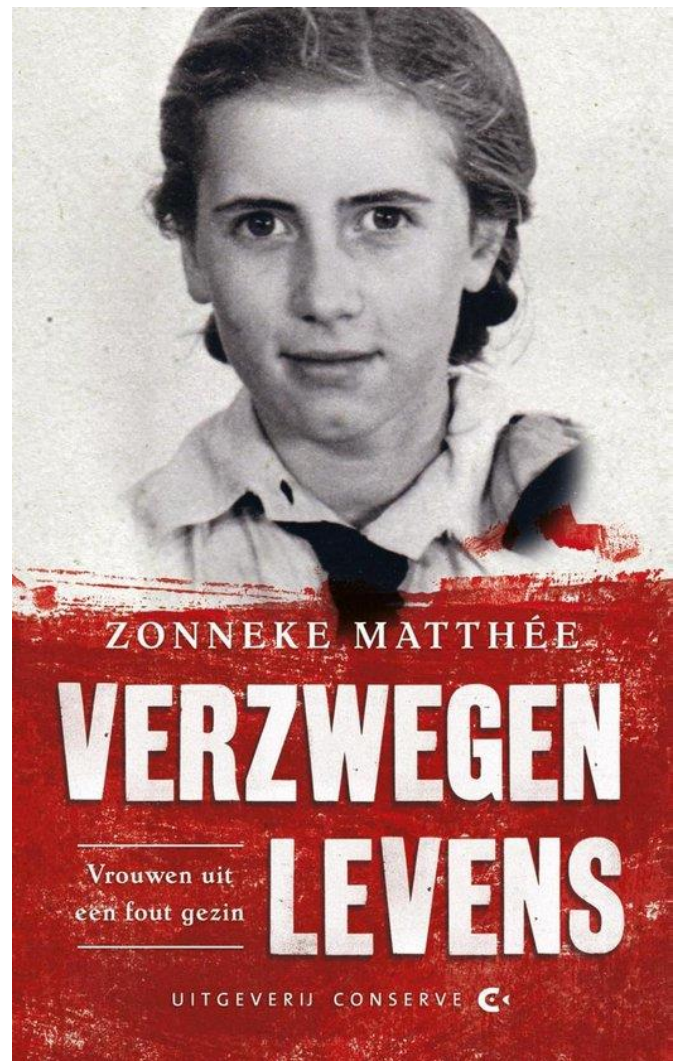
Erfgoed van de oorlog

In het kader van het project 'Erfgoed van de oorlog', een initiatief van het ministerie van VWS om zoveel mogelijk vergeten verhalen over de oorlog te achterhalen, werd aan Zonneke gevraagd om op video of audio de verhalen vast te leggen van vrouwen die lid van de NSB waren geweest en van dochters van NSB-ouders. Zonneke sprak met 11 moeders en 8 dochters. De interviews zijn gedigitaliseerd en opgenomen in de collectie van Atria.

Verzwegen levens

Een deel van haar materiaal gebruikte Zonneke voor het boek 'Verzwegen levens' dat in 2013 uitkwam. Zonneke zei daarover in een interview: 'De vrouwen die ik heb geïnterviewd waren na afloop opgelucht. Ze zijn blij dat er eindelijk iemand zonder

vooroordelen naar hun verhaal luistert. Het feit dat mijn eigen vader negen maanden lid was van de NSB en ook geïnterneerd is geweest, helpt daar natuurlijk bij.'

Met Zonneke heb ik verscheidene gesprekken gevoerd die ook wel persoonlijke elementen bevatten. Wat ik vooral bewonderd heb is dat Zonneke, ondanks een kwaal die ze met sterke pijnstillers onder controle kon houden, toch haar onderzoek doorzette en afrondde. Ik heb dezelfde kwaal maar heb dankzij homeopathische middelen nauwelijks pijn. Het is in het geheel van Zonnekes leven en activiteiten misschien maar een detail, maar als lotgenoot met dezelfde kwaal neem ik met grote bewondering kennis van alles wat zij voor een beter begrip van vrouwen in de maatschappij heeft gedaan.

Het is veel meer dan ik tot nu toe heb geweten. Heel goed dat ze hier een lintje voor kreeg, al denk ik dat de voldoening die ze had van haar werk en haar eigen inschatting van het belang ervan, uiteindelijk veel zwaarder hebben gewogen dan die officiële erkenning. Ik voel me dankbaar dat ik haar enige jaren heb gekend.

Gonda Scheffel-Baars

KAMERS-ANTI-KAMERS

Gelezen: Niña Weijers, 2019, Kamers-Antikamers; Uitgever: Atlas Contact Amsterdam/Antwerpen; ISBN 978-90-254-4562-1. E-book. Gelezen in Lenovo Tablet 10 inch (dit beïnvloedt de paginanummering!).

Het geschrift betreft een roman. Niet overal even vloeiend geschreven. Soms passages die heel goed lezen, maar het merendeel van de tekst heeft een wat kortaffe dagboekstijl. De inhoud betreft liefdesrelaties met mannen en vrouwen.

Hoofdthema: liefdesrelatie met een vrouw M die bloei en einde kent. Waarom ik het helemaal gelezen heb is me eigenlijk een raadsel. Toch ben ik niet ontevreden dat ik het gelezen heb, want ik stuitte op een passage die mijn aandacht trok.

Op pagina 147 (van totaal 168) trof ik de volgende passage. Het betreft een communicatie tussen de hoofdpersoon en geliefde M:

"...en schaamde zich diep voor haar eigen aangeboren of aangeleerde lafheid. (Jij bent niet genuanceerd, had de ander haar eens toegebeten, jij bent een *fucking NSB'er*)".

Toen ik dit las schoot me te binnen dat ik in de film *De Gelukkige Huisvrouw* met Carice van Houten een soortgelijke episode tegenkwam. De hoofdpersoon ondergaat een zware bevalling. Een gynaecoloog wil haar daarbij helpen. De hoofdpersoon scheldt hem uit voor "...vuile NSB'er...". Ik heb ook al eerder melding gemaakt van dit soort uitspraken in een televisieprogramma van Jack Spijkerman.

Kennelijk is NSB'er een standaard ABN-term geworden, zoals "kut" en dergelijke. In het geval van Spijkerman betrof het nog een begrijpelijke associatie: hij werd ontslagen en sprak daarover in termen van "...het leek wel of ik een NSB'er was...".

Maar in de situatie waarin Van Houten zich bevond (de zware bevalling) is enige verbinding tussen de betrokkene (de gynaecoloog) en de voormalige populistische politieke partij NSB volledig afwezig.

In het geval van het boek van Weijers dat voornamelijk over liefdesrelaties gaat, is de verbinding zeer onduidelijk. Het boek zal vermoedelijk sterk autobiografisch zijn. De schrijfster is van 1987, nu 33 jaar. Een tamelijk jonge vrouw dus, die geen ervaringen met de Tweede Wereldoorlog heeft.

Hoe kan deze als scheldwoord op te vatten passage nu in haar vocabulaire terecht gekomen zijn? Het kan zijn dat iemand anders (bijvoorbeeld de relatie M) die term gehanteerd heeft, en het indruk gemaakt heeft op de schrijver. Het kan ook zijn dat de schrijver het uit eigen "cultuurgoed" heeft meegekregen (in

opvoeding en of opleiding). In ieder geval heeft de schrijver het nodig gevonden deze term te bedenken en in geschrifte te handhaven. Het kan zijn dat de schrijver uit een goed naoorlogs nest kwam (verzet, gedeporteerden), maar het zou evengoed mogelijk kunnen zijn dat de schrijver zelf uit een 'fout' milieu kwam.

Vooraf de tekstuele toevoeging "...haar eigen aangeboren of aangeleerde lafheid..." zou op dit laatste geval kunnen wijzen: Weijers zou dan zelf uit een voormalig "fout" geslacht komen (ouders, grootouders).

De schrijfster werkt mee aan De Groene Amsterdammer, en ze is redacteur van De Gids. Zou de schrijfster eindelijk hebben willen bekend maken dat ze uit een 'slecht' geslacht afkomstig is? Dit soort vragen kunnen hier alleen speculatief beantwoord worden. Achter de precieze betekenis van de *fucking NSB'er*-passage zullen we op deze manier niet komen.

Maar het blijft de vraag waarom mensen die, zoals ik in *De Omdraaiing van het Schuldperspectief* (D. Kampman; Uitgeverij Informatie Documentatie Algemeen; 2019) heb aangegeven onterecht bestraft zijn met onder meer langdurige internering, zelfs in schijnbaar niet betrokken situaties te lijden moeten hebben onder ongunstige stereotypering.

Ik trof op het internet een e-mailadres van de schrijver, waar ik dit stuk naartoe stuurde. Ik heb geen antwoord ontvangen.

Dick Kampman

Betekenis 'NSB'er'

Je hebt gezocht op het woord: NSB'er.

NSB'er (Nederland)1(NSB-aanhanger) Mitglid o der NSB2(scheldwoord; verrader) Verräter m

Ook Van Dale definieert NSB'er als een scheldwoord <Red.>

In 1997 komen mijn vader (geboren november 1937) en ik bij toeval wat dieper in gesprek over zijn jeugd. Wat opvalt, is dat hij zich zo weinig kan herinneren over de periode 1940-1950.

Vaag komen er flarden van herinneringen boven drijven, die niet direct een plaats in het leven van mijn vader en het gezin waartoe hij behoorde konden worden gegeven. Mijn vader Kees is het 5^e kind in het gezin van ouders Dina Peijnenburg- Veraa en Harrie Peijnenburg. Op basis van enkele vage herinneringen kreeg ik een vreemd en onbehaaglijk gevoel, dat er iets niet klopte aan de jeugdperiode van mijn vader.

De vage herinneringen waren de volgende:

- Corrie - de oudste zus van mijn vader werkte in de oorlog in een kousenfabriek in Waalwijk en kwam daar op 15 jarige leeftijd op haar werk te overlijden.
- Het slapen in barakken met andere vreemde mensen in een plaats met naamgedeelte "ES"
- Een verblijf bij mensen op het platte land in de provincie Groningen of Drenthe
- Een treinreis met zijn moeder naar Hoensbroek waar zij zijn vader bezochten
- Het verbranden van papieren en foto's door zijn moeder kort na de oorlog in de achtertuin van hun huis in Waalwijk
- Het feest na de oorlog om de thuiskomst van zijn vader te vieren
- Het pesten van mijn vader door kinderen uit de buurt en het door hem "voor straf" te begraven tot zijn kin in het zand

Dat vreemde en onbehaaglijke gevoel vertaalde zich bij mij in vragen, wat is er gebeurd in dat gezin tijdens de oorlog? Het maakte mij nieuwsgierig en het gesprek liet mij niet meer los. Waarom weet ik niet, maar ik startte met het verzamelen van informatie bij verschillende personen in de directe omgeving van mijn opa en oma en instanties. Het viel al direct op, dat leeftijdsgenoten van mijn grootouders terughoudend waren over de oorlogsjaren.

Al snel kom ik op een "goed" informatie spoor bij het Ministerie van Justitie afdeling Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging. (CABR). Het archief is belast met het beheer en onderzoek naar personen, die in de 2^e Wereldoorlog strafbare feiten hebben begaan. En helaas bestaat daar een dossier van mijn opa H.L.F. Peijnenburg.

Verbijsterd, maar toch niet verrast gezien de vage herinneringen van mijn vader reizen wij samen februari 1999 af naar Den Haag en lezen het dossier van zijn vader Harrie. Spannend, omdat je niet weet wat je mag verwachten en nieuwsgierig, omdat je toch redelijk snel op het spoor bent gekomen, wat zijn ouders en anderen meer dan 50 jaar verborgen hebben weten te houden.

De inhoud was vol feiten, het gaf antwoord op vele vragen, maar het riep ook heel veel nieuwe vragen op. De lege jaren van de jeugd van mijn vader Kees kregen langzaam een invulling. De onbeantwoorde en nieuwe vragen zouden mij nog langs tientallen personen en instanties gaan voeren.

Mijn onderzoek duurde 3 jaar en in november 2000 heb ik alle informatie beschreven en vastgelegd in een boek voor mijn vader Kees. Hierdoor hebben de jeugdijaren van mijn vader een gezicht gekregen.

Niet een gezicht, waarop je als kind met plezier en trots op terug kunt kijken. Mijn vader heeft vaak moeten slikken bij het lezen van het boek, maar ik heb hem bij het overhandigen van het boek nadrukkelijk aangegeven, dat alles wat er gebeurd is buiten zijn verantwoording ligt en dat het verschrikkelijk is dat vooral zijn vader het gezin op een hele negatieve manier heeft meegezogen in de oorlog. En misschien nog wel meer, dat zijn ouders, broer en zussen hebben nagelaten mijn vader hierover later te informeren. Zij zullen daar best hun redenen voor hebben gehad, maar deze wegen naar mijn mening niet op tegen de inbreuk en de gevolgen van het verzwijgen voor mijn vader.

Maar helaas is één vraag onbeantwoord gebleven ondanks mijn onderzoek na de overdracht van het boek aan mijn vader. Zussen van mijn vader hebben bewust geen antwoord willen geven op de vraag, waar mijn vader met zijn moeder en zijn 2 zussen verbleef in de periode 5 september 1944 (Dolle Dinsdag) tot en met 11 december 1945. Nu mijn vader en alle andere gezinsleden zijn overleden wil ik een allerlaatste poging doen om antwoord te krijgen op deze vraag. Nu meer voor mijzelf en om het boek over de jeugdijaren van mijn vader compleet te krijgen.

In dit bijzondere jaar van 75 jaar BEVRIJDING van Nederland hoop ik dat ook ik bevrijd wordt van deze nog steeds kwellende en onopgeloste vraag. En omdat er nu misschien nog mensen leven, die mogelijk nog iets over kunnen vertellen.

Om mijn vraag te verduidelijken hieronder de informatie van wat ik wel weet over de periode 5 september 1944 tot en met 11 december 1945:

- In de dagen 6 t/m 11 september zijn mijn vader, zijn moeder, broer en 2 zussen over gebracht van Waalwijk naar een kamp op de Lünernerheide in Duitsland, mogelijk in de omgeving van de plaats Eschede/Celle
- 7/8 maart 1945, na het bombarderen van het station van Eschede, gaan zij op treintransport Winschoten, maar mogelijk is dit onderweg door het bombardement gewijzigd naar Enschede / Hengelo
- Uiteindelijk zijn zij in het gebied tussen Winschoten > Zuidbroek > Veendam > Borger-Odoorn > Emmen > Klazienaveen langs de grens met Duitsland ondergebracht. Waarschijnlijk op een boerderij. De plaatsen Valthermond en Drouwenermond zijn ooit eerder genoemd, maar helaas tot op heden zonder resultaat.
- 11 december 1945 keerden zij terug naar hun oude woonplaats Waalwijk. Vader/man Harrie Peijnenburg was op 8 mei 1945 in Barneveld gevangen genomen door de NBS en daarna geïnterneerd in de Harskamp en later zijn straf uitgezeten tot 1949 in Vught en Hoensbroek

Bijgevoegd mogelijke relevante informatie:

Foto van moeder van Dina Peijnenburg- Veraa; geboren en wonende te Waalwijk. Verloor in 1941 haar 15 jarige oudste dochter Corrie en begin 1944 haar 5 jarige zoon Wimke.

Foto A: Foto's van de kinderen Sjaan – Annie – Jan (deze bleef achter in Duitsland in maart 1945) en Kees. Van links naar rechts: Sjaan/ Annie/ Jan en Kees

Foto B: Omdat ik niet exact weet of de foto A. aansluit bij 1945 heb ik foto B. toegevoegd zodat herkenning door de lezer misschien makkelijker wordt. Sjaan: 2^e van rechts / Annie vooraan in het midden / Jan met hand onder kin/ Kees links vooraan.

7.3.1945
Mit Genehmigung des Herrn Reichsverteidigungskommissars Emsburg Ost-Hannover werden folgende Personen nach den Niederlanden zurückgeführt:

Name:	Vorname	geb.amt	Jetzige Anschrift	Wohnort
57 de Jong	Annie	6.8.10		
58 Janssen	Maria	10.8.24	Lager Eschede	Winschoten
59 "	Gerda	10.1.45	"	"
60 Komers	Karoline	6.6.09	"	"
61 "	Dik	21.11.38	"	"
62 "	Kees	22.5.44	"	"
63 Koop	Wilhelmina	25.7.96	"	"
64 Hixia Koop	Dirkje	2.10.19	"	"
65 Lefer	Jacobus	1.8.13	"	"
66 "	Maria	1.12.19	"	"
67 "	Emma	1.11.44	"	"
68 Levering	Isbrand	2.12.99	"	"
69 Leuser	Isbrand	21.6.83	"	"
70 Anna	Anna	22.1.82	"	"
71 v. Leershoven	Johanna	17.7.11	"	"
72 "	Johanna	23.2.38	"	"
73 "	Monny	4.11.42	"	"
74 Winschoten	Gerardus	25.8.81	"	"
75 "	Gerri	23.11.80	"	"
76 Markenstein	Gerrie	18.7.08	"	"
77 "	Antonia	24.11.13	"	"
78 "	Dik	13.3.33	"	"
79 Marynissen	Ida	12.1.98	"	"
80 "	Maria	1.3.30	"	"
81 "	Adrian	23.2.31	"	"
82 "	Christina	18.7.32	"	"
83 "	Cornelius	10.1.33	"	"
84 "	Wia	12.1.95	"	"
85 Mertens	Adriana	20.11.12	"	"
86 "	Elly	12.3.41	"	"
87 "	Edwin	13.10.44	"	"
88 Hoordergraaf	Grietje	23.1.98	"	"
89 "	Janneke	28.6.38	"	"
90 "	Hendrika	17.4.33	"	"
91 "	Wilhelm	22.7.25	"	"
92 "	Arie	18.4.86	"	"
93 Pasver	Janijke	23.2.06	"	"
94 "	Jaak	19.12.26	"	"
95 "	Johanna	20.11.32	"	"
96 "	Johannes	2.1.39	"	"
97 "	Leonardus	11.4.42	"	"
98 Peijnenburg	Arnodina	11.1.00	"	"
99 "	Adriana	11.7.30	"	"
100 "	Antonia	22.1.35	"	"
101 "	Cornelius	2.11.37	"	"
102 Woldermann	Giacob	12.6.96	"	"
103 "	Wilhelmina	19.7.91	"	"
104 Rynahof	Neeltje	1.3.18	"	"
105 Rosenthal	Cornelia	1.10.05	"	"
106 "	Maryjke	17.1.57	"	"
107 "	Cornelius	13.7.29	"	"
108 "	Maaike	22.11.86	"	"
109 v. Kees	Janneke	2.7.03	"	"
110 "	Johanna	5.9.88	"	"
111 "	Baartje	13.8.39	"	"
112 Stekelenburg Anni	Janneke	24.12.44	"	"
113 "	"	2.4.18	"	"
114 "	"	"	"	"

3. Kopie transportlijst van 7/8 maart van Eschede naar Winschoten. Dat was de planning, maar mogelijk is tijdens de reis – door oorlogshandelingen – de route gewijzigd naar Gronau > Hengelo.

Moeder en kinderen staan bij de nummers 98 tot en met 101. Van uit Winschoten of Hengelo zijn zij ondergebracht bij een boerengezin in het gebied tussen Winschoten > Zuidbroek > Veendam > Borger-Odoorn > Emmen >

Klazienaveen langs de grens met Duitsland ondergebracht.

Uitgaande van een brief van partner Harrie Peijnenburg van 28 maart 1945, waarin hij opzoek is naar zijn vrouw en kinderen valt te denken aan de provincie Groningen. Maar.. Uit Informatie van het archief Nazorg Oorlogsslachtoffers van het Nederlandse Rode Kruis uit Den Haag kan worden opgemaakt, dat er een correspondentie adres is geweest voor moeder en de kinderen op :

P/a J.Schuiling- Broekema
J 165
Drouwenermond
Post Stadskanaal (Dr)
Onderzoek in 2003 heeft helaas geen concreet onderbreng adres opgeleverd.

Maar omdat het correspondentie adres in de omgeving van het onderbreng adres moet zijn geweest ga ik ervan uit dat dit adres in een cirkel van hooguit 20-30 kilometer rondom Drouwenermond.

Maar er is ook een ingevuld formulier op naam van Dina Peijnenburg- Veraa van het Onder-Commissariaat voor evacuatie in Drenthe (Assen – Brink 42) waarop de namen van de op maart 1945 terug gekeerde gezinsleden en dat lijkt dan weer op een verblijf in de provincie Drenthe

Voor kinderen boven den leeftijd van 16 jaar moet een apart formulier worden ingevuld

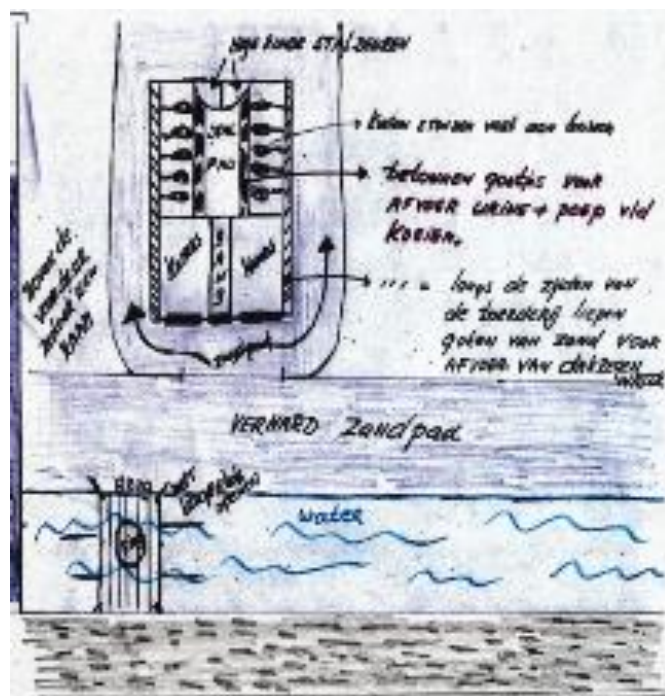
ONDER-COMMISSARIAAT VOOR EVACUATIE IN DRENTH
ASSEN - BRINK 42
TELEFOON 2229

Naam: Peijnenburg - Veraa
Bij getrouwde vrouwen ook de meisjesnaam
Voornamen: Stenolden - Johanna
Geboortedatum: 11 jan 1905
Geboorteplaats: Wauwigh
Beroep: zouwer
Persoonsbewijsnr.: W 2. 004510
Stamboeknr. der N.S.B.: man 66
Contributie f: 33 per maand
N.S.B. functie in Nederland:
Behoorde tot Kring:
Lid van N.S.V.O., N.I.S., S.S.
Oehuwd met: H. J. T. Peijnenburg
Aantal kinderen beneden 16 jaar: 3
Voornamen: 1. Stenolden Cornelia Geboortedatum: 11 jan 1930
2. Antonia Cornelia Wilhelmina 27 jan 1935
3. Cornelia Wilhelmina 1 dec 1937
4.
5.
Oorspronkelijk adres in Nederland (volledig): ellumster Soepjok 59
Het adres in Duitsland was: Bundhofstrat 111
Schnee
Datum van aankomst in Nederland: 8 maart 45
Thans verblijf houdende in Nederland te:
Welke gezinsleden zijn in Duitsland achtergebleven en om welke reden?
Johannes - chrisianus geb 8.5.29 Luftwaffe
143

Moeder Dina en de kinderen Sjaan – Annie en Kees zijn van maart 1945 tot december 1945 op het onderbreng adres verbleven.

Vage herinneringen van mijn van mijn toen 6 –jarige vader aan het onderbreng adres:

- een boerderij met ramen en de deur aan de voorzijde. Boven de deur zat ook een raam
- als je via deze voordeur naar binnen ging, waren er aan beide zijden van de gang kamers
- aan het einde van de gang was weer een deur, die uitkwam in de stal
- een stal met in het midden een looppad en aan weerszijden koeienboxen
- aan het einde van het stal pad waren twee hoge ronde halve staldeuren
- uitzonderlijk was dat het dak van de boerderij van riet was met aan weerszijden van de boerderij goten van zand voor de afvoer van regen water
- de boerderij was gelegen aan een verhard zandpad
- schuin voor de boerderij lag een brug die met een lange stok werd geopend
- aan de overzijde van het water lag een pad –zwart van kleur van een soort kolen gruis
- op de boerderij woonden een man en een vrouw. Niet duidelijk is of het gaat om man & vrouw of om moeder & zoon of vader & dochter.
- mijn vader heeft als kind speelgoed begraven langs één van de zijgevels van de boerderij
- grootmoeder en kinderen waren katholiek en niet duidelijk is of ze aldaar de kerk bezochten als dat kon, want katholieke kerken zijn in Groningen en Drenthe dun bezaaid

Na de vrijlating van de gevangenisstraf van vader Harrie in 1949 werd dit huis in Waalwijk gevierd. Daar is een foto van en de personen achterste rij (muzv meeste rechtse persoon) zijn mogelijk de bewoners van het onderbreng adres.

Aanvullende mogelijke belangrijke gebeurtenissen:

- Op 19 maart 1945 stuurt Harrie Peijnenburg een gesloten brief met begeleidend schijven naar ik vermoed de opvang afdeling van de NSB in Groningen met het verzoek de brief naar zijn vrouw door te willen sturen. Dat lijkt dan op een verblijf van het gezin Peijnenburg in de Provincie Groningen. Maar...
- In een schrijven van de Militaire Commissaris voor de provincie Drenthe staat onder andere het volgende "Ingesteld is vooreerst een z.g. "Stoplijn "langs het Zwartewater – Dedemsvaart – Coevorden , alwaar alle "trekkers "worden opgevangen. Na een periode van "bevriezing " kan worden begonnen met geordende zorg voor deze personen. Repatriërende , die nog niet naar huis kunnen terugkeren worden beschouwd als "évacué ". Zij moeten contact houden met zowel de gemeente waar zij wonen als de gemeente waar zij tijdelijk worden ondergebracht. Dit kan een ingang zijn wanneer oud gemeente ambtenaren zich misschien nog iets kunnen herinneren n.a.v. dit verhaal.
- Alleen wanneer de gerepatrieerden die een " TERUGKEERVERGUNNING " hebben kunnen terug keren naar huis.
- November 1944 – tot januari 1945 Harrie Peijnenburg militaire opleiding in Hoogeveen. Daarna tot capitulatie gelegerd in Rhenen e.o. Op 8 mei 1945 gearresteerd door N.B.S. in Barneveld. Gevangen gezet eerste periode in Eden, Harderwijk en de Harskamp.

Informatie over Stichting Werkgroep Herkenning

Secretariaat

Rijksstraatweg 193
1115 AR Duivendrecht
E-mail: secretariaat@werkgroepherkenning.nl
Adreswijzigingen graag doorgeven aan het secretariaat

Telefoon Herkenning en Landelijke hulptelefoon
06 33057003

Bestuur

Cuny Holthuis-Buve, voorzitter
Herman Schouten, penningmeester
Frans ten Veen, webbeheerder en ondersteuner bestuur
Jeanne Diele-Staal, secretaris en portefeuillehouder
hulpverlening
Lenie Degen, bestuurslid en hulptelefoon
Rosanne Buis, lid en eindredacteur NieuwsBulletin

Redactie Bulletin:

Cuny Holthuis-Buve
Rosanne Buis
Secretariaat@werkgroepherkenning.nl

Website

Voor het laatste nieuws over activiteiten van de Werkgroep Herkenning en over andere zaken die voor de doelgroep van Herkenning van belang kunnen zijn, raadpleeg:
www.werkgroepherkenning.nl

Bankrekening nr.: NL24 INGB 0005 285797

Minimum donatie € 25,- per 1 januari 2019

Jarenlang hebben wij het bedrag van de jaarlijkse minimale donatie aan stichting Werkgroep Herkenning niet verhoogd, maar nu zijn we genoodzaakt om het bedrag van € 20,- naar € 25,- te verhogen voor donateurs die alle informatie per mail krijgen.

De redenen daarvoor zijn de noodzakelijke veiligheidsmaatregelen die wij hebben genomen naar aanleiding van de invoering van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Wilt u het NieuwsBulletin per post krijgen ontvangen, dan verzoeken wij u om net als tot nu toe, € 15,- extra over te maken als tegemoetkoming in de porto- en drukkosten.

Wij hopen dat u hier begrip voor heeft en mocht u betalingsproblemen hebben, neemt u dan gerust contact op met onze penningmeester Herman Schouten via herman.schouten@werkgroepherkenning.nl of via 038 4582224.

Inzage dossiers CABR

Het is voor verwanten/nabestaanden mogelijk om bij het Nationaal Archief in Den Haag een dossier van een familielid in te zien in het Centraal Archief van de Bijzondere Rechtspleging. Daar zijn echter voorwaarden aan verbonden. Voor meer informatie kunt u het secretariaat bellen of mailen.

Uw bijdrage

De redactie bekijkt binnengekomen stukken op: leesbaarheid, consistentie, -lengte van de tekst in verhouding tot de beschikbare ruimte. Indien nodig wordt met de schrijver van de tekst overleg gepleegd. De inhoud van de stukken mag niet strijdig zijn met de doelstellingen van Herkenning.

Als een bijdrage van iemand wordt opgenomen, geldt dat de redactie voor de inhoud ervan geen verantwoordelijkheid draagt.

Privacy verklaring

Stichting Werkgroep Herkenning

Sinds 25 mei 2018 is de AVG, de Algemene Verordening Gegevensbescherming van kracht. In verband hiermee heeft Herkenning een privacyverklaring opgesteld. Deze vindt op onze website www.werkgroepherkenning.nl. In de privacyverklaring staat onder meer welke persoonsgegevens wij verwerken, met welk doel, hoe lang wij persoonsgegevens bewaren en hoe wij persoonsgegevens beveiligen. Mocht u hierover vragen hebben, dan kunt u hiermee uiteraard terecht bij ons secretariaat.

COLOFON

Het Bulletin is een uitgave van Stichting Werkgroep Herkenning. Het doel van de Werkgroep is het bevorderen van hulpverlening aan hen die in hun persoonlijk en/of maatschappelijk leven moeilijkheden ondervinden, doordat een of beide (groot)ouder(s) aan de kant van de bezetter stond(en) dan wel tot de bezetter behoorde(n) en het bekendheid geven aan de problematiek van deze groepering.

De Werkgroep is niet verbonden aan enige politieke partij, levensbeschouwelijke stroming of kerkelijk genootschap. De Werkgroep distantieert zich nadrukkelijk van elke vorm van of sympathie voor (neo)fascisme en (neo)nazisme.

© Stichting Werkgroep Herkenning

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stichting Werkgroep Herkenning.

Herkenning
wordt 40 jaar!